

Radnici podizvođačkih firmi Elektroprivrede Srbije “na usluzi” bez obaveza

<http://www.radnik.rs/2021/05/radnici-podizvodackih-firmi-elektroprivrede-srbije-na-usluzi-bez-obaveza/>

Elektroprivreda Srbije (EPS) za različite usluge bez tendera angažuje preduzeća koja samo „na papiru“ nisu deo EPS-a, kao što je firma „Pro tent“ i „Kolubara usluge“. Ova preduzeća u državnom vlasništvu su izdvojena iz EPS-a, ali svoje usluge uglavnom pružaju EPS-u i osnovana su za potrebe tog javnog preduzeća, dok se čak firma „Pro tent“ nalazi na adresi termoelektrane TENT u vlasništvu EPS-a.

Na ovaj način, EPS umesto direktnog zapošljavanja radnika, angažuje radnike izdvojenih firmi kao uslugu, pa ovi radnici nemaju ista prava kao zaposleni u EPS-u, a izdvojena preduzeća za njihov rad dobijaju proviziju.

Iz Ministarstva rudarstva i energetike za Radnik.rs navode da „sindikati jesu skrenuli pažnju Ministarstvu da su ova (izdvojena) preduzeća u teškoj poziciji i da prvobitna zamisao da samostalno posluju jednostavno nije realizovana“.

Radnici izdvojenih preduzeća u EPS-u

Novinar portala Radnik.rs je prisustvovao protestu desetine radnika preduzeća „Pro tent“ ispred zgrade Elektroprivrede Srbije 13. aprila u Beogradu.

Radnici nisu želeli da govore javno za Radnik.rs zbog straha od razotkrivanja njihovog identiteta, ali su nezvanično rekli da rade u Elektroprivredi Srbije uglavnom kao elektromonteri preko njene izdvojene firme „Pro tent“ i da su na protestu jer ih je formalni poslodavac Pro Tent poslao na prinudni odmor krajem marta 2021. godine. Kako radnici tvrde njihove zarade su niže od zaposlenih u EPS-u koji rade isti posao elektromontera. Određeni deo ovih radnika “Pro Tenta” su, kako tvrde, bili više godina radno angažovani u EPS-u na ugovorima o privremenim i povremenim poslovima.

Da su radnici ove firme angažovani u EPS-u potvrđuje i izveštaj Državnog revizora iz 2019. godine. U izveštaju se navodi da je EPS 2018. godine isplatio firmi „Pro tent“ oko 2,5 milijardi dinara za „Uslugu obezbeđenja radnika za poslove u proizvodnim poslovnim procesima TENT“. Oko 6,8 milijardi dinara ovoj firmi je isplaćeno 2019. za „Održavanje higijene u poslovnom prostoru, kurirske usluge, pomoćne administrativne usluge“.

Takođe, EPS je 2018, između ostalog, drugoj firmi u državnom vlasništvu „Kolubara uslugama“ iz Lazarevca isplatio oko 1,8 milijardi dinara za „Usluge fizičko-tehničkog obezbeđenja, transporta novca, vrednosnih i drugih pošiljki“, a ugovore sa usluge obezbeđenja zaključivao je i sa firmom „Kostolac usluge“ iz Kostolca.

Ono što je zajedničko za ove ugovore je da se na njih nije primenjivao Zakon o javnim nabavkama, odnosno EPS za ove poslove nije raspisivao tender, a na osnovu mišljenja Uprave za javne nabavke.

Radnik.rs tražio je od Kancelarije za javne nabavke (nekadašnje Uprave) spomenuto mišljenje koje je EPS dobio za firme „Pro tent“ i „Kolubara usluge“.

Kancelarija je dostavila Radnik.rs mišljenja iz 2016. godine u kojima se navodi da EPS nije obavezan da raspisuje tender ako zaključuje ugovor sa firmom nad kojom država vrši nadzor (kao i nad EPS-om), ako u toj firmi nema privatnog kapitala koji ima odlučujuć uticaj i ako ta firma više od 80% svojih aktivnosti vrši u cilju obavljanja poslova koje mu je poverio EPS.

Na ovaj način je omogućeno da EPS bez tendera zaključuje ugovore sa firmama (Pro Tent, Kolubara usluge i Kostolac usluge) koje su nekada bile deo EPS-a i na osnovu tih ugovora radnici rade u EPS-u, ali nisu zaposleni u tom preduzeću, već se njihov rad kupuje kao usluga.

Ovaj način radnog angažovanja omogućava poslodavcima da angažuju radnike, a da prema njima nemaju obaveza jer EPS nema zaključen ugovor sa radnicima, već samo sa firmom za pružanje usluga koja je njihov poslodavac.

Radnik.rs je pre nekoliko godina pisao o spornim slučajevima ovakvog angažovanja radnika u javnim preduzećima.

Takođe, ovakvo angažovanje radnika razlikuje se od zapošljavanja preko agencije i ono nije obuhvaćeno Zakonom o agencijskom zapošljavanju, o čemu je Radnik.rs takođe pisao. Na ovaj način se izbegava i Zakon o agencijskom zapošljavanju koji propisuje obavezu da agencijski radnik koji radi kao iznajmljeni radnik kod drugog poslodavca ima iste uslove rada i platu kao poslodavčev radnik.

Primeru radi, agencijski radnici po zakonu moraju biti angažovani po ugovoru o radu, dok radnici koji rade za firme koje pružaju usluge mogu imati i ugovor o privremenim i povremenim poslovima i raditi bez prava na bolovanje i godišnji odmor.

Izdvojena, a zavisna EPS-ova preduzeća

Ono što je posebno sporno u vezi sa ugovorima EPS-a i spomenutih firmi je to što su ove firme bile deo EPS-a i sada su u velikoj meri zavisne od ovog preduzeća, pa je nejasno koji je smisao njihovog izdvajanja.

Iz Ministarstva energetike su na pitanja Radnik.rs u vezi sa firmom „Pro tent“ i „Kolubara usluge“ odgovorili da su ova preduzeća „izdvojena iz EPS-a 2005. godine s ciljem da posluju na tržišnim principima i da svoje usluge pružaju i svim akterima na tržištu, ne samo EPS-u“.

Na pitanje u vezi sa angažovanjem radnika, iz Ministarstva kažu da „prema informacijama kojima raspolaže Ministarstvo rudarstva i energetike, EPS nije angažovao radnike preko izdvojenih preduzeća, već je angažovao ta preduzeća da bi lakše prošli proces tranzicije dok ne dobiju i druge poslove na tržištu“.

U odgovoru se takođe ističe da ideja o samostalnom poslovanju ovih preduzeća nije realizovana.

Firma „Pro tent“ postoji od 2003. godine, a njena adresa je u krugu Termoelektrane Nikola Tesla B u Obrenovcu koja pripada EPS-u. Pro tent je nastao kao jedno od preduzeća „u postupku restrukturiranja Elektroprivrede Srbije“, kako se navodi u izveštaju revizora na sajtu Agencije za privredne registre od 2020. godine.

Ipak, „Pro tent“ nije u vlasništvu EPS-a, već 100% vlasništvu države Srbije kojoj su preneti osnivačka prava 2005. godine.

Prema istom izveštaju revizora, najveći kupci usluga ovog preduzeća su EPS, TE TO Kostolac Rudarski basen Kolubara, što znači da ova firma najviše pruža usluge elektromontera i obezbeđnja EPS-u, državnom preduzeću kom je ranije pripadala.

Februara 2020. godine je potpisan ugovor kojim je sindikat radnika Pro Tenta pristupio u članstvo sindikata radnika EPS-a. V.D. direktor EPS-a Milorad Grčić je tom prilikom za RTV MAG izjavio: „Podsećam da Pro Tent i postoji zbog Elektroprivrede Srbije, ne trebamo da se vraćamo, a možda i trebamo da se vratimo 15-16 godina unazad kada je potpuno pogrešnom politikom izdvojen Pro Tent, odnosno stvoren Pro Tent tako što je deo zaposlenih iz termoelektrane Nikola Tesla neću da kažem izdvojen nego izbačen iz elektrane. Tadašnji deo vlasti je tada očigledno imao nameru da smanji broj zaposlenih u celom EPS-u u nameri da ga proda. Politika današnje vlasti je potpuno drugačija, ne prodavati EPS, jačati EPS, sačuvati sva privredna društva koja su formirana te 2003. i 2004. godine. Nama to i jeste cilj da se svi zaposleni bez obzira da li su u TENT-u ili Pro Tentu osećaju kao radnici Elektroprivrede Srbije. Nama je cilj da u narednih par godina i kroz ličnu zaradu svaki radnik više ne vidi razliku.“

U časopisu koji izdaje EPS je 2018. godine navedeno da je „Pro tent“ „u prethodnom periodu nepravedno izdvojen iz sistema EPS-a“, kao i da te godine potpisani ugovor sa EPS-om osigurava egzistenciju više od dve hiljade radnika „Pro tenta“.

Takođe, u mišljenju Uprave za javne nabavke piše da je osnivačkim aktom preduzeća „Pro tent“ definisano da je ono nastalo „za potrebe JP Elektroprivreda Srbije i radi nastavka obavljanja delatnosti za potrebe JP Elektroprivreda Srbije“.

„Pro tent“ je 31.12.2020. imao 6.314 radnika dok je EPS prosečno tokom 2019. godine imao 24966 zaposlenih.

Na sličan način, preduzeće za zaštitu imovine i održavanje objekata „Kolubara usluge“ nastala je odlukom Upravnog odbora EPS-a, ogranka Rudarski basen Kolubara 2003. godine i u vlasništvu je države.

Kako se navodi u izveštaju revizora iz 2019. na sajtu Agencije za privredne registre, 95% aktivnosti ove firme su usluge namenjene Rudarskom basenu Kolubara, ogranku EPS-a, što govori da je ovo preduzeće gotovo u potpunosti zavisno od EPS-a.

Preduzeće je takođe, kako se navodi u mišljenju Uprave za javne nabavke, nastalo „za potrebe JP Elektroprivreda Srbije i radi nastavka obavljanja delatnosti za potrebe JP Elektroprivreda Srbije“.

Preduzeće, prema podacima ovog izveštaja, ima oko 1.600 zaposlenih.

Radnik.rs nije dobio odgovore na pitanja u vezi sa angažovanjem radnika od Elektroprivrede Srbije, firme „Pro tent“ i „Kolubara usluge“.

Ovo nije jedini slučaj da se radnici angažuju u javnim preduzećima preko izdvojenih firmi.

Radnik.rs pisao je o slučaju angažovanja radnika u državnoj firmi „Telus“ koja je 2005. godine, kada je osnovana, preuzela zaposlene koji su radili na poslovima fizičkog obezbeđenja i održavanja higijene u „Telekomu Srbija“ i „Pošti Srbije“ da bi istim tim firmama sada prodavala usluge tih radnika preko tendera.

Traže doplatu za otkazani aranžman? Tražite im pare nazad

<https://nova.rs/vesti/drustvo/traze-doplatu-za-otkazani-aranzman-trazite-im-pare-nazad/>

"Ukoliko vam turističke agencije traže doplatu za aranžman od prošle godine, možete tražiti novac nazad. To je lopovluk i obmana turista", prokomentarisao je za Nova.rs Goran Papović iz Udruženja potrošača aktuelnu priču oko turističkih aranžmana i doplate za putovanja.

Turistička sezona samo što je krenula, a potrošači su već pred pravim izazovima i nelagodama. Nakon što su aranžmani počeli da se rezervišu, turističke agencije pozvale klijente nudeći im zamenu za aranžmane koje nisu mogli da iskoriste prošlog leta.

Uglavnom se nude aranžmani za isti datum i mesto, ali postoje i slučajevi da se od putnika koji su rezervisali hotele traži doplata, o čemu je Nova.rs pisala u sredu. Čitaoci našeg portala pisali su i rekli da su imali problema sa agencijama, budući da su im tražili doplatu za isto mesto koje su rezervisali prošle godine. Takve doplate pored toga što nisu predviđene ugovorima sa agencijama, u nekim slučajevima su pravo malo bogatstvo, budući da se njihova cena kreće između 8.000 i 13.000 dinara.

Pred putnicima je nekoliko dilema: Možete li da povratite do sada uplaćeni iznos, šta ako nećete da doplatite i može li da vam propadne novac?

Goran Papović iz Udruženja potrošača kaže za Nova.rs da turisti imaju pravo da traže povraćaj kompletnog avansa za putovanje, ukoliko im se traži doplata novca za aranžman iz prošle godine.

"To je jedna veoma bitna tema, o kojoj se već neko vreme govori. Agencije traže doplatu za putovanja u iznosu između 8.000 i 13.000 dinara. To ne stoji u ugovorima između potrošača i agencije, pa u tom slučaju turisti imaju pravo da traže povraćaj novca, ukoliko ne žele da doplate", kazao je za Nova.rs Goran Papović.

On dodaje da ne možete da naplaćujete nešto što nije predviđeno ugovorom.

"To je čist čar. Jednostavno, nedopustive su takve stvari. Potrošač ima pravo da traži da mu se kompletan novac koji je uplaćen vrati ukoliko agencija zahteva doplatu. Dešavaće se da će vam agencije reći da morate da doplatite, ali vi jednostavno ne morate da uradite to. Sav gubitak koje su imale turističke agencije, one ovakvim stvarima nastoje da nadoknade. Prosto, doplate nisu evidentirane u poslovanju", priča Papović.

Dodaje da je neophodno da se potrošači informišu pre nego što uplate aranžmane, ali ipak krivi agencije.

„To je čist lopovluk, nemam drugo šta da kažem. Kad bih rekao da je obmana, bio bih blag. Pre bih rekao da je u pitanju lopovluk. Za sada, puno je žalbi na doplate, ali još uvek se nije došlo do sudskih postupaka”, nastavio je on.

Na naše pitanje za koju zemlju je najviše bilo prigovara oko doplate novca, Papović kaže da je nedvosmisleno u pitanju Grčka.

„Za Grčku je najviše bilo prigovara oko doplata. To je nekako i najprirodnije jer turisti iz Srbije najviše idu u ovu zemlju. Ne bih posebno izdvajao na koje agencije ima najviše prigovora za doplate. Za neke stvari je još rano, sezona je tek krenula”, zaključio je Papović.

Agencije: Avans možete povratiti, ali doplatu morate platiti

Prirodno, vlasnici turističkih agencija ne vide ništa sporno u tome da se traži doplata za zamenska putovanja, budući da nije ista cena u maju i junu.

„Ako je neko recimo rezervisao termin u maju i sada, zbog toga što ne može u istom periodu da dobije odmor, želi da to zameni za termin u julu, koji je u jeku sezone, cena ne može da bude ista. To ugovori i ne garantuju“, rekla je za Nova.rs Vera Kristić, članica Upravnog odbora Udruženja turističkih agencija Srbije.

Ona kaže da se dešava da pojedini hoteli traže doplatu za iste aranžmane od prethodne godine, ali da se od hotela u tom slučaju traži da doplata bude minimalna.

Miloš Belošević iz agencije Big Blue kaže za Nova.rs da je turistima ostavljen izbor da li će uopšte putovati. Naglašava da ukoliko putnici odustanu, avans će im biti vraćen, ali ističe da se doplate moraju regulisati.

„To nije generalno regulisano. Ljudi su pre dve godine rezervisali neke destinacije, pa ako žele da budu u istom mestu i istom hotelu, neće biti problema nikakvih. Ukoliko se putnik odluči da menja nešto u aranžmanu, na primer da pomeri putovanje sa maja na jul, mora da doplati to“, priča Belošević za Nova.rs.

Na pitanje šta će biti ukoliko putnik odbije da plati doplatu, Belošević kaže da nije sporno da će agencija vratiti novac.

„Uredba o zamenskom putovanju dala je mogućnost putnicima da im se povrati novac, ukoliko ne žele da putuju. Oni sa tim papirom na kojem piše koliko novca su uplatili agenciji, mogu da refundiraju od 1. januara 2022. godine. Ali, ukoliko menjaju aranžman, hotel ili termin, doplatu moraju platiti“, rekao je Belošević iz agencije Big Blue.

Penzioner Vučiću: Nikada nemoj da nas zoveš bakama i dekama

Penzioner Mile Delić, poznat je po tome što je više puta vratio novac koji je država uplaćivala kao pomoć najstarijim građanima. Sada se pismom obratio predsedniku države Aleksandru Vučiću i uputio mu oštre reči koje odjekuju: Nikada nemoj da nas nazivaš bakama i dekama! To zvuči kao da nam se dodvoravaš a ti bar dobro znaš kako je to ružno kada ti se neko dodvorava i uvlači. Pokušaj da poštuješ naš status i nemoj da se odnosiš prema nama kao prema svojim igračkama", poručuje ovaj beogradski penzioner.

Delićeve je predsedniku nabrojao šta nikada ne bi trebalo da radi. Reči ovog penzionera, koji nema dlake na jeziku, prenosimo vam u celosti:

Mi smo ozbiljni seniori i veterani koji smo svojim radom stvorili vrednosti koje su za poštovanje: to su naše penzije koje uživa svaki pojedinac za svog života i zajednička trajna vrednost – Fond penzijskog i invalidskog osiguranja zaposlenih koji ostaje i ostajace iza svakog zaposlenog. Taj Fond si zatekao razvijen i u solidnom stanju ali nisi učinio ništa da ga sačuvaš od napada tvojih prethodnika. Imaj u vidu da je taj Fond stariji od dužine penzijskog staža najstarijih penzionera. Izdržavao je u starosti sve koji su u njega ulagali a od tih para je i još ponešto izgrađeno. Dok je on funkcionisao svi su živeli bezbrižnu starost i trebalo ga je sačuvati i nadograditi ali ti si nastavio potpuno pogrešnim putem svojih prethodnika a nama po tom putu posipaš trnje.

Vrati Fond penzionerima i prekini tajnu rasprodaju njegove imovine tajnim Zaključkom koji je donela Vlada jer ona nema nikakav udeo u vlasništvu Fonda niti je to njena nadležnost. Svojim postupcima pratiš najgoreg od svojih prethodnika, onoga koji je više penzionih fondova spojio u jedan da bi ga odmah zatim preveo u jedno od dva ministarstva koja je za sebe prigrabio. Onomad si se slikao držeći zatvorsku košulju sa njegovim imenom i brojem ali si ga, po čaršijskoj priči, ubrzo uzeo za savetnika tako da i sada uspešno radite na uništavanju penzionog sistema. Tu vam svesrdnu pomoć pruža osoba o čijim si se osobinama na prethodnoj dužnosti veoma negativno izrazio ali si ga ipak unapredio u ministra. Akademska zajednica ga je izopštila kao osobu sumnjivog znanja i još sumnjivijeg morala.

Obraćaj nam se sa dužnim poštovanjem i oslovljavaj nas onako kako dolikuje našem statusu. Imaj na umu da je među penzionerima nekadašnji intelektualni krem i cveće populacije. Kada govoriš o visini penzija nikada ne spominji prosek. Prosek služi za zamaglivanje i obmanjivanje. Usmeri pažnju na to da milion penzionera prima penziju manju od tog proseka, da sto hiljada njih ima jednocifren broj hiljada dinara mesečno i da su to socijalni slučajevi unatoč tome što imaju status penzionera. Stalno se nameće i problematizuje teza da ne može jedan zaposleni da izdržava jednog penzionera. Broj penzionera je manje-više stalan a stalno se hvališ povećanjem zaposlenosti pa mi tu nešto nema logike. Pravo pitanje je da li svi poslodavci redovno uplaćuju doprinose u Fond ili ima miljenika sa povlasticama koje prilikom penzionisanja padnu na grbaču nesrećnog pojedinca – budućeg penzionera.

Nemoj nikada i nikoga da ubeđuješ da nije dobro ići na more i okretati se na suncu pedeset puta kao jaje na oko. Pojma ti nemaš kakva blagodet su sunčeve zrake za naše staračke osteoporozne kosti i kako sa jodom iz mora lekovito utiču na oslabljeni starački organizam – bolje nego tvoje pilule. Nemoj zakonom uvoditi kaznene poene zbog ranijeg odlaska u penziju jer ne ostvaruju svi penziju pod istim radnim uslovima. Nekim profesijama se nije moguće baviti posle određene starosne granice ali takve primere nije dozvoljeno kažnjavati umanjavanjem penzije odnosno omalovažavanjem vrednosti njihovog minulog rada.

Nemoj očekivati da bilo ko zadovoljno i smireno očekuje penziju pod nakaradnim zakonskim rešenjima i nemoj se čuditi ako se poveća odliv radne snage u potrazi za boljim uslovima rada i

boljim naknadama za isti ali na nekom boljem mestu. Nemoj da se ljutiš zbog svega što pišem ali nemoj ni očekivati da mi se otupi pero pa da prestanem jer to ne zavisi od mene. Pokušaj da me svojim pogrešnim postupcima što manje inspirišeš ako ne želiš da ti i dalje pišem.

„Država hoće da uzme zemlju na kojoj je radio moj praded“

<https://nova.rs/vesti/drustvo/drzava-hoce-da-uzme-zemlju-na-kojoj-je-radio-moj-praded/>

Bar 150 poljoprivrednika iz Batajnice potpisalo je peticiju protestujući protiv oduzimanja zemljišta za koje tvrde da ga koriste decenijama. Država je zemljište sada ponudila na licitaciju.

„Mi, poljoprivrednici iz Batajnice imamo veliki problem. Država hoće da nam uzme zemljište koje je u našem vlasništvu već 150-200 godina, daju je na licitaciju. U pitanju je 1.790 parcela, više od 1.000 jutara i 120 porodica“, tim rečima se redakciji Nova.rs obratio čitalac Vladimir Stanković. On objašnjava da se radi o zemlji koja je nacionalizovana posle Drugog svetskog rata, istekao je rok da se prebaci u privatno vlasništvo, ali poljoprivrednici nisu ništa znali o tome.

„Moj praded je radio tu zemlju“, ogorčen je Vladimir.

Objašnjava nam da je država 2018. godine donela zakon prema kojem se korisnici brišu i država uzima svu zemlju.

„Mi smo seljaci, nismo advokati, nismo znali da su oni još 2018. stavili taj rok. Većina ljudi u Batajnici nije prebacila to u privatno vlasništvo, smatrali smo da je to naše. Naša zemlja je sada na licitaciji, država hoće da nas izbriše.“, kaže Vladimir.

On navodi da su se se poljoprivrednici obraćali pravobranilaštvu, lokalnoj samoupravi i Ministarstvu poljoprivrede.

„Idemo u prazno, ne znamo više gde ni šta“, kaže Vladimir.

Poslao nam je i vlasnički list iz kojeg se vidi da su njegovi preci bili vlasnici zemlje koju država sada hoće da uzme pod svoje.

Vladimir dodaje i da su poljoprivrednici ujedinjeni u borbi da sačuvaju svoju zemlju i da će istrajati u tome.

Peticiju kojom žele da zaštite svoju zemlju potpisalo je više od 150 poljoprivrednika.

PKS: Sve manje bolovanja zbog korone

<https://nova.rs/vesti/biznis/pks-sve-manje-bolovanja-zbog-korone/>

Izostajanje radnika sa posla zbog infekcije koronavirusom opada već nekoliko nedelja, pokazalo je istraživanje Privredne komore Srbije (PKS).

„Trend poboljšanja epidemijske situacije u privredi nastavlja se nekoliko nedelja zaredom i broj ‘kovid odsutnih’ radnika je manji od tri procenta“, navodi se u saopštenju.

Na uzorku od 1.190 kompanija koje zapošljavaju skoro 400.000 radnika, zbog korone je odsustvo prijavilo 2,91 odsto radnika, dok je nedelju dana ranije isto bilo u 3,01 odsto slučajeva.

Najviše odsutnih je u firmama do 100 zaposlenih, dok je u velikim kompanijama iznad 500 radnika situacija povoljnija od proseka u privredi, pokazala je anketa.

Obolelih radnika najviše ima u Užicu, Novom Sadu i Pančevu, a najmanja zaraženost je u Zaječaru, Leskovcu i Kruševcu.

FONET/DANAS

Drakulić: Stranci privilegovani

<https://www.danas.rs/ekonomija/drakulic-stranci-privilegovani/>

Predsednik kluba Privrednik Zoran Drakulić upozorio je da sam podatak da su strani investitori u Srbiji dobili 14,5 puta više subvencija od domaćih, sve govori, a i taj mali deo domaćih su kompanije bliske vlasti i to je veliki problem.

Drakulić je, na onlajn debati „Rast kroz strane direktne investicije: kako i za koga“, ukazao da neće biti velikog privrednog rasta bez domaćih investicija, ali se mnoge do domaćih kompanija plaše da investiraju u Srbiji, jer ne osećaju sigurnost i onda novac plasiraju u regionu.

On je istakao da u Privredniku postoje dva-tri vlasnika kompanija koji planiraju po milijardu evra u narednom periodu, ali da u Srbiji, zahvaljujući politici subvencija strancima, imaju nelojalnu konkurenciju.

Mi nismo tražili subvencije, ali kad vidimo da strane kompanije dobijaju 180.000-200.000 evra po radnom mestu, onda to nije u redu, konstatovao je Drakulić.

Kao primer on je naveo domaću fabriku nameštaja u Jagodini, gde je onda dovedena strana kompanija sa istim proizvodnim programom, dobije besplatno zemljište i subvencije po zaposlenom radniku – to je nelojalna konkurencija.

Takvih primera ima na stotine, rekao je Drakulić.

Profesor Ekonomskog fakulteta Miloško Arsić naglasio je da su strane investicije za Srbiju bile važne u jednom periodu, ali da je važno videti ulaže li se u industriju ili u tržišne centre, poslovne prostore i stanove. Kako je objasnio, ta druga vrsta investicija ne doprinosi razvoju privrede i zato je važno što veći broj investicija privući u industriju, poljoprivredu i IT sektor.

Generalno, strane investicije su dobrodošle, ali problem je što imaju povoljnije uslove u odnosu na domaće, koje su suočene sa raznim administrativnim preprekama, reketiranjem, a postoje i privilegovani biznismeni bliski vlasti. A da bi se privreda dugoročno razvijala, mora da se osloni na sopstvene snage, ne na strane investitore, zaključio je Arsić.

Predsednica Centra za visoke ekonomske studije Kori Udovički ocenila je da su strane investicije bile neophodne u jednom periodu, jer je državna privreda bila potpuno razrušena i nije bilo kapitala da je oživi.

Ona je na primeru Topličkog okruga ilustrovala stanje kako su, zahvaljujući stranoj fabrici ljudi dobili posao, ali nema nikakve mogućnosti daljeg razvoja te kompanije i njenog proizvodnog programa, a time ni daljeg razvoja tog kraja.

FONET/N1

Debata privrednika: Bez ulaganja u zaposlene nema inovativnosti i konkurentnosti

<https://rs.n1info.com/biznis/debata-privrednika-bez-ulaganja-u-zaposlene-nema-inovativnosti-i-konkurentnosti/>

Pandemija nam je pokazala koliko smo, kao privreda, ranjivi, ali i koliko je važno ulaganje u znanja i veštine zaposlenih, izjavio je predsednik Metalac grupe i UO Metalca Dragoljub Vukadinović u onlajn debati o konkurentnosti domaće privrede u digitalnom vremenu, koja je organizovana povodom 18.godišnjice FEFA fakulteta. Skoro jedinstven stav svih učesnika debate je da bez ulaganja u zaposlene, nema ni inovativnosti, ni konkurentnosti.

Prema njegovoj oceni, potpuno je jasno da svaku firmu napred gura pet odsto natprosečnih i ostali koji moraju da znaju da ih prate.

„Metalac je tako funkcionisao i prethodne godine, ulagali smo u znanje, veštinu, digitalizaciju procesa i usluga“, istakao je Dragoljub Vukadinović.

Njemu se čini da Metalac spremno dočekuje snažan rast tražnje koji se uskoro očekuje i podseća na važnost dobrog privrednog ambijenta.

„Mi radimo i u drugim državama i pokazalo se da je Srbija u nekim segmentima privrednog ambijenta još daleko od nekih zemalja. Veoma je za privredu važna vladavina prava i efikasno sudstvo“, predočio je Vukadinović.

On napominje i da je, ne samo u Srbiji, danas teško praviti poslovne planove i precizira da Metalac planira najduže za tri godine, jer su vremena potpuno turbulentna.

Slično mišljenje ima i **Saša Popović, suvlasnik i direktor Vega IT** iz Novog Sada, koji je ukazao da je početak pandemije, bez obzira na prirodu delatnosti, doneo firmi pad prihoda koji premašuje 30 odsto.

„Zahvaljujući angažovanju zaposlenih, pokrenute su neke nove aktivnosti. Napravljen je tim koji se bavi biznis razvojem i počeo da generiše nove poslove i klijente“, objasnio je Popović i precizirao da je u proteklih šest meseci zaposleno još oko 100 ljudi.

On je istakao da se odluka da u što većoj meri diversifikuju svoje aktivnosti pokazala kao ispravna, uz konstantno ulaganje u dodatna znanja i veštine menadžmenta, pa i svih zaposlenih.

„I to ne samo u okviru svoje firme. Osnovali smo, u relativno kratkom periodu, sedam kompanija u Novom Sadu koje vode naše kolege iz firme i koji nas vide kao partnere“, rekao je Popović i naglasio da kompanija koristi i mogućnost da „zaposleni koji to zaslužuju dobijaju udeo u našem d.o.o.“.

Korist iz pandemije

Za **Darka Budeča, osnivača i direktora firme Buck**, pandemijska godina bila je pozitivno poslovno iznenađenje, jer je „firma iz pandemije izvukla sve moguće benefite“.

„Kada je pandemija počela, otpisali smo 10 do 15 odsto kapitala, a nismo izgubili ništa“, rekao je Budeč i podsetio da je firma u prethodnoj godini investirala, pripremala platforme za robotizaciju i spremno dočekala veliki investicioni ciklus.

„U narednom periodu doći će do velikog rasta tražnje. Zato smo se trudili da proširimo kapacitete i širenje firme u svakom smislu, kao i da radimo na razvijanju inovativnih proizvoda. Mislimo da dolazi naše vreme“, procenio je Budeč.

Ko god se oslanja samo na srpsko tržište, teško da može da ostvari uspeh u punom kapacitetu, dodao je on i naglasio da je njegova kompanija, zbog toga, od početka išla na to da su znanje i inovativnost konkurentska prednost.

„U najmanju ruku, baš taj pristup nas je i izvukao iz krize. Imali smo uvek proizvode koji su tri do pet godina ispred tržišta. To je ogromna zaštita od rizika“, ocenio je Budeč.

On je najavio plan kompanije na čijem je čelu da uskoro, zajedno sa saradnicima sa beogradskog Mašinskog fakulteta, u funkciju stavi robote koji će zameniti određene postupke u neophodnim procesima, pre svega one koji nisu ekološki prihvatljivi za rad čoveka.

Luka Stanić, suvlasnik BG reklama, koji je i ekskluzivni snabdevač kompanije Google, ističe da je pandemijska godina bila jedna od najboljih u istoriji firme, dok ove godine više osećaju posledice krize.

„Određen broj naših klijenata imao je ogroman pad, jer mi snabdevamo baš one koji fizički imaju maloprodajne objekte. Ali, neke druge industrije su imale veće prilive, pa samim tim i veće budžete, kao što su duvanska ili gejming industrija“, rekao je Stanić.

Kako je napomenuo, 95 odsto njihovog prometa kompanije ide u izvoz, najviše u Nemačku, Švajcarsku, Veliku Britaniju, Austriju, delom i u SAD.

Prema njegovom viđenju, pokazalo se da je posedovanje znanja važno u bilo kojoj industriji, budući da inovativnosti dolazi iz znanja ljudi koji rade.

Digitalizacija, kao alat, koristi ljudima koji mogu da je koriste. Nama je najveći izazov da zaposlimo i zadržimo ljude, istakao je Stanić.

On smatra da „svi treba da budemo zadovoljni što zbog podsticaja investicija u Srbiji pada zaposlenost, ali da je problem ako zbog tih investitora naše firme ne mogu da dođu do kadrova“.

U Srbiji je kliše jeftino zaduživanje kod banaka, pa se celo polje investicija svodi upravo na zajmove, rekao je Stanić i poručio da „u svetu postoji čitav spektar usluga, razni fondovi koji se mogu smatrati i pokretačkom snagom tih industrija“.

„Niko iz Silikonske doline nije otišao u banku i obezbedio investiciju u svoju firmu kroz kredit“, konstatovao je Stanić, dok je **dr Tanja Kuzman sa FEFA fakulteta** saglasna sa ocenom da je danas teško praviti poslovne planove.

„Ipak, preduzetnici koji su shvatili da su danas u fokusu potrebe korisnika imaće konkurentniju poziciju. Ako možete da predvidite šta će biti potreba tržišta za tri ili pet godina, imate i kartu za globalnu konkurentnost“, uverena je Kuzman.

S druge strane, kako je protumačila, investitori više ne žele da rade sa onima koji smatraju da njihova ideja pre realizacije u proizvod ili uslugu treba da bude tajna.

Prema njenom objašnjenju, „ako je neko drugi sposobniji da taj proizvod ili uslugu napravi kvalitetnije i jeftinije, znači da onaj čija je bila ideja nije dovoljno konkurentan i investitor odustaje“.

Kako se određuje iznos otpremnine?

<https://novaekonomija.rs/vesti-iz-zemlje/kako-se-odre%C4%91uje-iznos-otpremnine>

Zakon o radu predviđa isplatu otpremnine onda kada zaposleni ide u penziju ili kada dobija otkaz kao tehnološki, ekonomski ili organizacioni višak. Obaveza isplate otpremnine važi i ako je ona predviđena kolektivnim ugovorom, pravilnikom ili ugovorom o radu ili sporazumom o prestanku radnog odnosa, podseća portal Infostud.

Zakon o radu ustanovio je dužnost poslodavca da isplati otpremninu prilikom odlaska zaposlenog u penziju, najmanje u visini dve prosečne zarade u Srbiji, prema poslednjoj analizi Republičkog zavoda za statistiku.

Napominje se da pravo na isplatu otpremnine pri odlasku u penziju, kao i njena visina, ne zavise od vremena koje je zaposleni proveo kod poslodavca koji mu je isplaćuje.

Kolektivni ugovor koji je na snazi kod poslodavca ili pravilnik o radu (donosi se ako nema kolektivnog ugovora) određuju visinu otpremnine, koja ne može biti manja od one koja je zagantovana zakonom.

Informacije o prosečnim zaradama objavljuju se jednom mesečno u Službenom glasniku.

OBRAČUN OTPREMNINE KOD ODLASKA U PENZIJU

Bruto zarada zaposlenog, koju čini neto zarada zajedno sa porezom i doprinosima koji se iz zarade plaćaju, naziva se "bruto 1". Kada se na nju dodaju doprinosi koje poslodavac plaća iz svojih sredstava dobija se "bruto 2".

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku "bruto 1" zarada za februar 2021. godine iznosila je 85.864 dinara, a prosečna neto zarada iznosila 62.280 dinara.

Napominje se da poslodavac dodatno ima obavezu plaćanja doprinosa, kao i da taj podatak nije relevantan kod određivanja otpremnine, jer je tu važna je "bruto 1" zarada, koja u sebi sadrži neto zaradu i poreze i doprinose koji se plaćaju na teret zaposlenog.

Prema zakonski propisanom pravilu, zaposlenom koji ide u penziju, poslodavac je, prema poslednjoj prosečnoj zaradi dužan da isplati otpremninu najmanje u visini od 171.728 dinara (dva puta po 85.864 dinara).

U slučaju da poslodavac ne isplati otpremnine u skladu sa navedenim pravilima, za taj prekršaj je propisana novčana kazna.

OBRAČUN KOD PROGLAŠAVANJA TEHNOLOŠKIM VIŠKOM

Ako je zaposleni u poslednja tri meseca rada pre otkaza ostvario zaradu od 85.864 dinara bruto, odnosno 62.280 dinara neto i radio je sedam punih godina kod poslodavca koji mu je dao otkaz jer je postao tehnološki višak, u skladu sa mišljenjima Ministarstva isplatilo bi mu se najmanje 200.349 dinara (trećina zarade je 28.621 dinar, jer 85.864 se deli sa tri, pa se taj iznos pomnoži sa sedam godina rada).

Ako preovlada stanovište iz dosadašnje sudske prakse, onda se plaća 145.320 dinara po sledećoj računici: trećina zarade je 20.760 (iznos koji se dobija kada se neto zarada od 62.280 dinara podeli sa tri), pa kada se ta cifra pomnoži sa sedam dobija se navedenih 145.320 dinara.

Visina otpremnine u ovom slučaju, kako se dodaje, ne može biti niža od zbira trećine zarade zaposlenog za svaku navršenu godinu rada kod poslodavca koji treba da isplati otpremninu.

Za utvrđivanje otpremnine računa se i vreme provedeno kod prethodnog poslodavca, ako je došlo do statusne promene, spajanja, pripajanja i odvajanja privrednih subjekata.

Trećina zarade za svaku godinu rada ne računa se za nepunu godinu rada. Opštim aktom, kao i ugovorom o radu ne može se utvrditi duži period za isplatu otpremnine, niti isplata trećine zarade zaposlenog za sve godine rada, što je bilo nekadašnje zakonsko rešenje.

Zaposleni, kako se navodi, ne može da ostvari pravo na otpremninu za isti period za koji mu je već isplaćena otpremnina kod istog ili drugog poslodavca.

Povoljnije uslove od zakonskih moguće je uvesti na drugi način, utvrđivanjem da se plaća polovina, a ne trećina zarade po godini rada.

Prilikom određivanja zbira trećine zarade zaposlenog za svaku navršenu godinu govori se o prosečnoj zaradi za poslednja tri meseca koja prethode mesecu u kom se isplaćuje otpremnina.

U slučaju da zaposleni uopšte nije radio u tri meseca koja prethode mesecu isplate otpremnine, uzima se osnovna zarada uvećana za minuli rad, a ne naknada zarade.

Prava na otpremninu, kao i pravne zaštite za slučaj prestanka radnog odnosa, kako se naglašava, niko se ne može odreći.

Zaposleni koji je proglašen tehnološkim viškom dobijanjem otpremnine ne gubi novčane naknade i uplate doprinosa za socijalno osiguranje koje mu isplaćuje Nacionalna službe za zapošljavanje.

Od prošlog aprila dvocifren rast zaduženosti građana i privrede

<https://novaekonomija.rs/vesti-iz-zemlje/od-pro%C5%A1log-aprila-dvocifren-rast-zadu%C5%BEenosti-gra%C4%91ana-i-privrede>

Od aprila 2020. do aprila 2021. godine, zbog korona krize, kreditna zaduženost građana i privrede prema bankama porasla je za 12,2 odsto, saopštilo je Udruženje banaka Srbije. Za razliku od građana, pravna lica i preduzetnici više kasne u otplati kredita.

Ukupni dug po bankarskim kreditima u Srbiji na kraju aprila iznosio je 2.958 milijardi dinara ili oko 25 milijardi evra. Pri tome, ta dug je za mesec dana uvećan za 1,4 odsto, navodi se u izveštaju Kreditnog biroa Udruženja banaka Srbije.

Građani u kreditima duguju 1.233 milijarde dinara, što je nešto malo manje od 10,5 milijardi evra. Napominje se da su građani više novaca u bankama uzimali "u kešu" nego da bi kupili sebi krov nad glavom.

Od ukupne sume kredita koje su podigli građani, 573 milijarde dinara ili oko 4,8 milijardi evra su gotovinski krediti. Sa druge strane, 497 milijardi dinara, odnosno oko 4,2 milijardi evra su stambeni krediti i zajmovi za adaptacije. Udruženje navodi i da trenutno u Srbiji ima 139.540 stambenih zajmova.

Kreditno zaduženje stanovništva za godinu dana, kako se navodi, uvećano je za 14,2 odsto, a u odnosu na prethodni mesec za 1,1 odsto.

Za godinu dana rast veći od četvrtine zabeležili su potrošački krediti stanovništva, a krajem aprila oni su iznosili 17,5 milijardi dinara.

Poljoprivredni krediti su takođe porasli od aprila 2020. do aprila 2021. i to sa 70 milijardi na 76,8 milijardi dinara, što je rast za 9,7 odsto. Gledano u evrima, poljoprivredni krediti su dostigli 650 miliona evra.

Kašnjenje u otplati bankarskih kredita je 3 odsto, a više mu sa po 3,5 odsto doprinose pravna lica i preduzetnici, nego građani čije kašnjenje iznosi 2,2 odsto. U odnosu na situaciju od pre godinu dana, kašnjenje u otplati kredita je manje za 0,7 odsto, a u odnosu na mart mesec za 0,1 odsto. Krajem aprila, među stanovnicima Srbije bilo je 5,4 miliona korisnika, koji su imali ukupno više od 7,8 miliona tekućih računa.

Preduzeća i preduzetnici tokom prethodnih 12 meseci su se manje zadužili od stanovništva i sada ukupno duguju 1.660 milijardi dinara, što je oko 14 milijardi evra. Ova zaduženost predstavlja uvećanje od 10,5 odsto za godinu dana.

Preduzetnici sada ukupno imaju oko 558 miliona evra i to je za 22 odsto više nego pre godinu dana i oni su se najviše zaduživali tokom prethodnih godinu dana.

Za godinu dana, kako se dodaje, broj tekućih računa veći je za 5 odsto, a broj njihovih korisnika za 4,6 odsto.

Iznos dozvoljenog prekoračenja bio je 43,4 milijarde dinara, što je za 7,2 odsto manje nego pre godinu dana, a manji je broj i tekućih računa u kašnjenju.

U tom periodu broj kreditnih kartica u docnji, odnosno broj građana koji na vreme ne pokrivaju dozvoljene minuse za podignuti novac ili kupljenu robu preko kartica, bio je gotovo 60.000, što je za 12,4 odsto više nego pre godinu dana.